

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет журналістики, реклами та видавничої справи

(повне найменування інституту/факультету)

Кафедра журналістики, реклами та медіакомунікацій

(повна назва кафедри)

Д и п л о м н а р о б о т а

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: «Сучасна українська сім'я: конфлікт поколінь»

(серія журналістських матеріалів)

«Modern Ukrainian Family: Conflict of Generations» (journalistic series)

Виконала: студентка денної форми навчання

спеціальності 061 Журналістика

Дубчак Тетяна Василівна

Керівник канд. філол. наук, ст. викл. Лакомська І.В.____

Рецензент викл. Нерян С.О.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ від

Захищено на засіданні ЕК № 1

протокол № від

Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою/шкалою ECTS/ бали)

Завідувач кафедри

Голова ЕК

(підпис)

(підпис)

Одеса – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. КОНФЛІКТ ПОКОЛІНЬ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ СІМ'І ...	5
1.1 Причини сімейних конфліктів між поколіннями.....	5
1.2. Способи вирішення сімейних конфліктів.....	7
РОЗДІЛ 2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	10
ВИСНОВКИ.....	12
БІБЛІОГРАФІЯ.....	14
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Сім'я – це специфічний соціальний інститут, завданням якого є соціалізація молодого покоління. Саме в родині закладається підґрунтя становлення світогляду, соціальної поведінки, ціннісних орієнтацій, морально-етичних ідеалів, компетентності в різних сферах життєдіяльності людини. А зміни, що відбуваються з одним із її членів, прямо або побічно відбиваються на інших. Сімейні конфлікти завжди зачіпають особисті інтереси будь-кого із членів родини. Сімейні конфлікти надзвичайно різноманітні: конфлікти між подружжям, батьками, дітьми, конфлікти між представниками молодшого та старшого поколінь, що виникають з приводу виконання сімейних функцій, психологічних суперечностей, різного розуміння сімейних цілей і завдань розвитку кожного покоління, системи сімейних цінностей членів родини.

Актуальність дослідження визначається тим, що сучасна сім'я переживає на сьогодні складний етап еволюції – змінюються види родинних відносин, іншими стають система влади й підпорядкування в сімейному житті, роль і функціональна залежність подружжя, становище дітей. Тому сьогодні дуже важливим є аналіз стану сучасної родини, а саме висвітлення численних проблем в її становленні й розвитку: конфліктні стосунки між подружжям, порушення емоційних зв'язків між батьками й дітьми; зміна умов життя, переоцінка суспільних та особистісних цінностей тощо. Крім того, суспільство загалом і кожна сім'я переживає духовну кризу.

Отже, **мета** дипломного проєкту полягає у дослідженні конфліктів між різними поколіннями сучасних українських сімей, виявленні їхніх причин та наслідків.

Для реалізації зазначеної мети потрібно виконати наступні **завдання**:

- проаналізувати соціально-психологічні особливості сім'ї;
- окреслити основні конфлікти, що виникають між членами родини;
- розкрити причини та наслідки конфліктної взаємодії членів сім'ї;

- здійснити пошук та збір інформації та героїв для написання журналістських матеріалів щодо зазначеної теми.

Об'єктом дослідження є сучасна українська сім'я, **предметом** – виявлення конфліктної специфіки між поколіннями.

Методи дослідження: у ході роботи над темою було використано такі загальнонаукові методи, як *аналіз* та *синтез*, що допомогли сортувати інформацію, виокремлюючи важливі частини, а потім досліджувати певні загальні закономірності, які стосуються теми сім'ї. Було застосовано і конкретно-наукову методологію медіадосліджень, зокрема метод *спостереження*, за допомогою якого вдалося дослідити проблемну специфіку родин у їхньому природному середовищі; також метод *інтерв'ю*, що використовувався для збору інформації.

Структура роботи включає: вступ, перший розділ теоретичного характеру, який дає поняття про проблеми сучасних українських сімей; другий розділ, що є пояснювальною запискою до практичної частини проєкту, висновки, бібліографію, додатки.

ВИСНОВКИ

У процесі реалізації дипломного проєкту було вивчено теоретичну інформацію стосовно даної теми, а саме можливі проблеми та варіанти їх вирішення. У результаті збору інформації та підготовки матеріалів для роботи відкрились проблеми багатьох українських сімей, а також проаналізовано інформацію, яка може допомогти вирішенню цих проблем або їхньому запобіганню.

Досліджено, що взаємодія між поколіннями відбувається у двох зустрічних потоках (від старшого до молодшого й навпаки). Молодь не має чіткого уявлення про життя старшого покоління і часто драматизує їх соціальний статус, породжує забобони і створюючи стереотипи, що, своєю чергою, проєктується на міжпоколінну взаємодію.

Сьогодні молодь жадає автономії, особливо після вступу до шлюбу. Важко складаються взаємини в сім'ях, де у представників старшого покоління немає своїх інтересів, особистих цілей і вони повністю ототожнюють свою життєву перспективу з життям дітей. Часто конфлікти виникають через те, що молодь легко адаптується до нових умов, у той час як старше покоління цінує те, до чого звикло.

У дослідженні проаналізовано шляхи уникнення міжпоколінних конфліктів, серед яких визначено такі, як: формування культури та знання основ сімейних відносин; виховання дітей з урахуванням їх індивідуально-психологічних і вікових особливостей; організація родини на повноправних засадах, формування сімейних традицій, розвиток взаємодопомоги, взаємної відповідальності, поваги; формування культури спілкування. Також наголошено на важливості довіри у сім'ї та ролі авторитету батьків.

Результатом дипломної роботи про конфлікти поколінь у сучасних українських сім'ях є ексклюзивні матеріали у таких жанрах, як нарис та інтерв'ю, в яких висвітлено проблеми спільного проживання, виховання дітей

та наслідків сімейних конфліктів, зокрема домашнього насилля та психологічних утисків дітей.

Спостереження і аналіз, розгляд теми сучасного виховання дітей та стосунків із старшими поколіннями лягли в основу першого проблемного нарису, де також вказано думку практикуючого психолога щодо зазначеної проблематики. Виявлено, що сучасні молоді батьки надмірно захоплюються креативним розвитком своїх дітей з дитинства або ж навпаки не приділяють уваги через брак часу, отже потрібно знаходити золоту середину у вихованні. Важливим є авторитет батьків у родині та збереження контакту з дитиною протягом всього життя, а також підтримка та довіра.

Матеріали, що служили для написання другого проблемного нарису, побудовані на відповідях трьох поколінь сімей з проблемою спільного проживання. Таких сімей на сьогодні багато, тому спроб поспілкуватися одразу з трьома поколіннями було шість, але відповісти на запитання відкрито погодились лише дві сім'ї. З'ясовано, що переважно сучасні родини прагнуть до окремого проживання, особливо молодь, що не витримує контролю з боку старшого покоління та прагнуть відокремитися. Хоча у спільному проживанні є і свої переваги – це допомога молодим батькам, у яких є діти.

Інтерв'ю з дівчиною, яка стала жертвою домашнього насилля, дало можливість розкрити наслідки конфліктів у сім'ї, що залишають слід на психіці та світосприйнятті дитини. Наслідки можуть виявлятися у важкій адаптації дитини у суспільстві, зокрема неспроможності захистити себе у колективі або припинити цькування однолітків. Результатом сімейного насилля може стати страх створити свою родину у майбутньому та мати дітей, в чому ми пересвідчилися у бесіді з героїнею інтерв'ю.

Отже, метою сучасного суспільства, зокрема сім'ї як важливої його ланки, повинна стати гармонізація стосунків поколінь, здатність кожного покоління до комунікації без жорсткої ієрархії, без насильства, неповаги.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Галичанська А. В. Міжпоколінний конфлікт, як спосіб взаємодії представників різних поколінь у сім'ї. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. Серія : Психологія і педагогіка. 2014. Вип. 26. С. 35-38. URL. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2014_26_10. (дата звернення 12.03.2020)
2. Козаченко О.О. Сучасна українська багатопоколінна сім'я: занепад чи розквіт? *Вісник Львівського університету*. Серія соціол. 2010. Вип. 4. С. 246-253.
3. Медіа та права дитини: посібник для журналістів, створений самими журналістами. URL. <https://www.slideshare.net/yakimgimnazia/ss-71606239>
4. Муляр Н. М. Морально-етичне виховання в українській сім'ї (друга половина XIX - початок XX століття) : автореф. дис. ... канд. пед. Наук. Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. Дрогобич, 2010. 20 с.
5. Прохорова О.Г. Основы психологии семьи и семейного консультирования: Учебно-методическое пособие по курсу / Под общей редакцией Торохтий В.С. Москва, 2005. 398 с.
6. Психологія сім'ї : навчальний посібник для студентів спеціальності «Практична психологія», «Початкова освіта» / Олена Горецька, Наталя Сердюк. Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2015. 216 с.
7. Соціальна мережа Facebook, офіційна сторінка Міністерства юстиції: <https://www.facebook.com/minjust.official/photos/a.261295630958788/851427468612265/?type=3>
8. Школа и образовательное сообщество, созданное в помощь мамам, папам, бабушкам и дедушкам. "Чудо-родители": URL. <http://chudoroditeli.com>.